

Kierrätysaiheinen luontotoiminnan vuosikello

Johdanto

Luonto vaikuttaa merkityksellisesti elämänlaatuun vahvistamalla psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista hyvinvointia. Sekä luonnossa puuhailu, että pelkkä oleskelu vaikuttavat myönteisesti hyvinvointiin esimerkiksi lieventämällä stressioireita, vähentämällä rauhattomuutta ja aggressiivisuutta sekä lisäämällä myönteisiä tunteita.

Green Care-termillä tarkoitetaan luontolähtöistä hyvinvointitoimintaa, jossa luontoa hyödynnetään hyvinvoinnin edistämiseksi ja tukemiseksi. Green Care toimintaa voidaan toteuttaa esimerkiksi metsässä tai puutarhassa, mutta myös kaupungeissa ja sisätiloissa. Toiminta voidaan sovittaa jokaiselle sopivaksi ja sitä toteutetaan muun muassa ikäihmisten, lasten ja nuorten, mielenterveys- ja päihdekuntoutujien, pitkäaikaistyöttömien sekä kehitysvammaisten kanssa. Keskeistä toiminnassa on voimaantuminen, onnistuminen, uusien taitojen oppiminen sekä yhdessä tekeminen.

Luontotoiminnassa voidaan hyödyntää kattavasti erilaisia kierrätysmateriaaleja ja näin luontotoiminta vaikuttaa ihmisten hyvinvoinnin lisäksi myös ympäristöön kohdistuvaan taakkaan. Uusien käyttökohteiden keksiminen vanhoille tavaroille opettaa huomaamaan, ettei aina tarvitse hankkia uutta. Lisäksi se herättelee käyttämään luovuutta ja tarkastelemaan omia kulutustottumuksia. Yllättävän yksinkertaisistakin materiaaleista syntyy vaikkapa kastelukannu, tuulikello tai kasvihuone. Kun vanha tavara saa uuden elämän ja tarkoituksen uudessa ympäristössä, lopputulos on varmasti persoonallinen. Näin merkityksettömistä tavaroista tulee jälleen merkityksellisiä.

Tämä on kierrätysaiheinen luontotoiminnan vuosikello, johon on koottu vuoden jokaiselle viikolle yksi luontotoimintaan liittyvä kierrätysvinkki. Vinkit opastavat yksityiskohtaisesti kuinka kierrätysmateriaaleja voi hyödyntää muun muassa luontotoiminnassa tarvittavien työkalujen tekemisessä, luontoaiheisissa kädentaidoissa sekä toiminnallisissa aktiviteeteissa. Uusien käyttökohteiden miettiminen vanhoille tavaroille voi olla hauskaa, mutta myös haastavaa. Tämä opas antaa vinkkejä luontotoiminnan järjestämiseen idearikkaalla ja kukkaroystävällisellä tavalla.

Tämä kierrätysaiheinen luontotoiminnan vuosikello on suunnattu kaikille luontotoiminnasta ja kierrätyksestä kiinnostuneille. Vuosikello on rakennettu mukailemaan vuoden kulkua; vuoden jokaiselle viikolle on suunniteltu yksi kyseiseen vuodenaikaan sopiva luontoa ja kierrätysteemaa yhdistävä toiminta. Useita toimintoja on kuitenkin mahdollista toteuttaa milloin tahansa vuodenaikasta riippumatta.

Tämän vuosikellon tarkoituksena on antaa luontotoiminnan ohjaajille ja osallistujille vinkkejä siitä, kuinka kierrätysmateriaaleja voi hyödyntää luontotoiminnassa. Lisäksi oppaan tarkoituksena on innostaa jokaista keksimään tarpeettomille tavaroille uusia käyttökohteita. Jos mieleesi tulee jokin luontoaiheinen kierrätysvinkki, myös me Vihreän Veräjän ihmiset kuulisimme siitä mielellämme.

Toivomme että tämä opas tuottaa paljon oivalluksia sekä onnistumisen ja osallisuuden kokemuksia!

Sisällysluettelo

Tammikuu

- Servetillä tai lehtikuvalla koristeltu jäälyhty
- Siemenkranssi linnuille kakkuvuoasta
- Aurinkoa ottava lumiukko
- ”Kristallimaljakko” muovipullosta

Helmikuu

- Lumiukko autonrenkaista
- Jäärakennelmat jäädytetyistä maitotölkeistä
- Altakasteleva ruukku muovipullosta
- Multakauha juomakanisterista

Maaliskuu

- Esikasvatus kananmunakennoissa
- Minikasvihuone muovirasiasta tai -pullosta
- Kastelukannu muovikanisterista
- Kynsilakalla marmoroitu saviruukku

Huhtikuu

- Pääsiäiskoriste kananmunan kuoresta
- Puutarhavälineteline kuormalavasta
- Puutarhakärry lastenvaunuista
- Patsasruukku nukesta
- Puutarhaletkuteline auton vanteesta

Toukokuu

- Amppeli muovipullosta
- Kasvulaatikko kuormalavasta
- Puutarhapolku ja taimisuoja räsymatosta
- Koristeelliset betonilaatat posliiniastioista
- Työkaluseinä kuormalavoista

Kesäkuu

- Muovipullosta kuivan maan kastelija
- Nimikyltit puutarhaan kierrätysmateriaaleista
- Keilauspeli juomapulloista
- Kasvuseinä kuormalavoista
- Betoniruukku pyyhkeestä tai pitsiliinasta

Sisällysluettelo

Heinäkuu

- Hyttysiä torjuva kynttilä lasipurkista ja yrteistä
- Kasvituet
- Sadettaja muovipullosta
- Pitsikivet

Elokuu

- Rannekoru luonnonmateriaaleista
- Kuivausteline henkarista tai pyöränvanteesta
- Siementen kuivaaminen ja säilyttäminen tulitikkuaskissa
- Luuta muovipulloista

Syyskuu

- Koristemajakka saviruukuista
- Istutussäkki vahakankaisesta pöytäliinasta
- Tuikkukippo lasipurkista ja puunlehdistä
- Istutusvaasi autonrenkaasta

Lokakuu

- Omenakynttilät
- Betonikädet kertakäyttöhanskoista
- Kranssi muovipusseista
- Tuulikello kierrätysmateriaaleista

Marraskuu

- Kenkäruukku betonista
- Lintujen ruokintalauta appelsiinista
- Talvinen ovikranssi villavaatteista
- Lyhty säilyketölkistä

Joulukuu

- Tuikkukuppi lasten kumisaappaista
- Siemenpiparit linnuille
- Betonikoriste pehmonallesta
- Kasveilla koristeltu kynttilä vanhoista kynttilänjämistä
- Heittopeli kukkapurkeista

Servetillä tai lehtikuvalla koristeltu jäälyhty

Vaikeusaste ja erityisvaatimukset

● ● Hienomotoriikka

Toiminnan kesto

1 h

Kustannukset

€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Muovikulho (esimerkiksi salaattikulho)
- Servetti tai aikakauslehdessä leikattu kuva
- Läpinäkyvää teippiä
- Vettä

Servettipakkauksista ylijääneet servetit voi käyttää kaunistamaan talvisia jäälyhtyjä! Myös aikakauslehdistä leikatuista kuvista syntyy hienoja kuvioita jäälyhdyn pintaan

Työohje

- Aseta servetti tai kuva muovikulhoon väärin päin ulkopuoli kulhon reunaan vasten. Tarvittaessa käytä teippiä.
- Kaada kulhoon vettä. Vie ulos pakkaseen jäätymään. Jos pakkasta on esimerkiksi -20 astetta, jäätyminen kestää noin 8 tuntia kulhon koosta riippuen.
- Kun lyhty on jäätynyt, käännä se ylösalaisin ja riko varovasti jääkerros päältä.
- Kaada vesi pois lyhdyn sisältä.
- Aseta kynttilä lyhdyn sisälle.

Ohjaajalle

- Jos servetin saaminen pysymään aloillaan vesikulhossa tuntuu hankalalta, voi servetin asettaa paikoilleen myös vasta jäälyhdyn jäädyttyä. Tällöin servetti tarttuu kasteltuna jäälyhdyn pintaan. Servetistä kannattaa tehdä ohut ottamalla uloimmat kerrokset pois, jolloin kuva pääsee parhaiten esille.

Lähde ja kuvat: http://www.kodinkuvalehti.fi/blogit/ruususuu_ja_huvikumpu/tee_itse_upeat_frozen_jaalyhdyt

Siemenkranssi linnuille kakkuvuoan avulla

Vaikeusaste ja erityisvaatimukset

- Hienomotoriikka

Toiminnan kesto

1 h

Kustannukset

€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- 300 g kookosrasvaa
- 9 dl siemenseosta
- Kakkuvuoka
- Noin 60 cm värikästä nauhaa tai vaikkapa vaatesuikaleista punottu letti

Työohje

- Sulata kookosrasva kattilassa ja sekoita joukkoon siemenet. Kaada seos kakkuvuokaan jähmettymään viileään paikkaan.
- Kumoa siemenkranssi vuosta.
- Solmi ripustusnauha kranssin ympärille. Valmiin nauhan sijasta voit käyttää myös esimerkiksi vanhoista vaatteista leikattuja suikaleita, jotka on punottu letiksi. Letissä voi halutessaan hyödyntää monenvärisiä vaatesuikaleita.

Ohjaajalle

- Kookosrasvan sijaan voi käyttää myös suolaamatonta sianihraa. Sitä voi kuitenkin olla haastavaa löytää kaupoista, mutta sitä voi tilata joidenkin kauppojen lihatiskeiltä ja suoraan teurastamoilta. Käyttäessäsi sianihraa siemenkranssin tekemiseen kookosrasvan sijasta, leikkaa ensin ihra pieniksi palasiksi. Sen jälkeen sulata se kattilassa hitaasti matalalla lämpötilalla. Lopuksi siivilöi sulaneesta rasvasta pois kaikki ylimääräinen.

Lähde: www.etlehti.fi/blogit/reijan_rasymatto/tee_itse_siemenista_ja_rasvasta_linnunruokaa

Aurinkoa ottava lumiukko

Vaikeusaste ja erityisvaatimukset

- ● Fyysinen toimintakyky, kylmän sietokyky

Toiminnan kesto

1 h

Kustannukset

€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Pyyhe
- Aurinkovarjo/ Sateenvarjo
- Aurinkolasit
- Porkkana
- Oksia, käpyjä
- Lunta

Vanhat kesätamineet pääsevät talvellakin hyötykäyttöön kun ne pukee lumiukon ylle! Hyödyntämällä erilaisia tekstiilejä ja asusteita lumiukko saa personallisen ilmeen. Aurinkoa ottava lumiukko ilahduttaa varmasti myös ohikulkijoita talven pakkasten keskellä!

Työohje

- Levitä pyyhe ulos tasaiselle paikalle.
- Kasaa lumesta pyyhkeen päälle kolme kekoa. Taputtele ne tiiviiksi kasoiksi.
- Aseta lumiukolle aurinkolasit, porkkananenä, suu kävyistä ja kädet oksista. Pystytä viereen vielä aurinkovarjo.

Ohjaajalle

- Jokainen osallistuja voi tuoda mukanaan jonkin asusteen ja niillä voidaan pukea yksi yhteinen tai monta yhdessä tehtyä lumiukkoa.

Lähde ja kuva: www.123homeschool4me.com/winter-kids-activity-4-creative-ways-to_90/

“Kristallimaljakko” muovipullosta

Vaikeusaste ja erityisvaatimukset

- ● Saksien käyttö, hienomotoriikka

Toiminnan kesto

0,5 h

Kustannukset

€

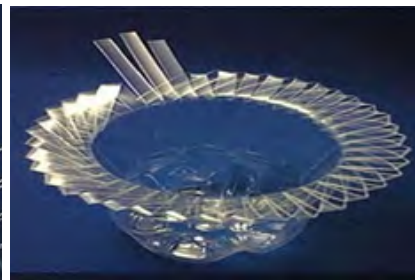
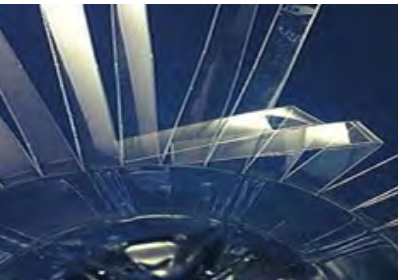
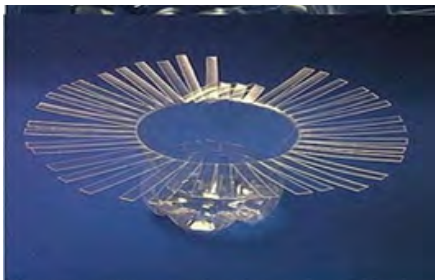
Tarvikkeet ja työvälineet:

- Muovipullo
- Saksit

Muovipullosta voi askarrella kristallimaljakkoa muistuttavan maljakon tekemällä pullolle kauniin kauluksen.

Työohje

- Leikkaa pullon kaulaosa pois.
- Leikkaa pullon tasaiseen yläosaan pitkittäisiä suikaleita koko pullon ympäri.
- Taita leikatut suikaleet alaosaan auki niin, että ne muodostavat kehän pullon ympärille.
- Taita suikaleet puolestavälittäen hieman vinosti sisänpäin. Tee näin kaikille suikaleille koko pullon ympäri.

Ohjaajalle

- Muovipullon suikaleita käsitellessä kannattaa varoa ettei satuta käsiään suikaleiden teräviin kulmiin.
- Suikaleiden taitosta voi vahvistaa painamalla taitekohtaa esimerkiksi pöydän ja kirjan välissä.

Lähde ja kuvat: fi.pinterest.com/pin/762234305654261792/

Lumiukko autonrenkaista

Vaikeusaste ja erityisvaatimukset

Toiminnan kesto

1 h

Kustannukset

€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Vanhoja renkaita (esim. kolme isompaa ja kaksi pienempää rengasta.)
- Pohjustusmaalilla + valkoista ja mustaa maalilla
- Kuviosaha, puukko, kuumaliimaa
- Nuhkaa tai esimerkiksi vanhasta vaatteesta leikattu kangassuikale, keppejä

Talvet eivät aina välttämättä ole otollisia lumileikeille, varsinkaan etelässä. Tämän lumiukon tekeminen on kuitenkin mahdollista kelistä riippumatta, ja se ilahduttaa sympaattisuudellaan varmasti muitakin!

Työohje

- Maalaa kolme rengasta pohjustusmaalilla (kaksi isompaa ja yksi pieni) Anna kuivua.
- Maalaa pohjamaalatut renkaat valkoisella maalilla. Anna kuivua.
- Leikkaa yhdestä isosta maalaamattomasta renkaasta kuviosahalla (tai puukolla) pala lumiukon hatun lieriä varten.
- Aseta valkoiset renkaat alimmaiseksi pinoon ja päälle renkaasta leikattu hatunlieri ja yksi pienempi maalaamaton rengas.
- Maalaa lumiukolle kasvot ja napit mustalla maalilla. Maalaa myös puukepit joista tulee kädet.
- Tee puukolla lovet renkaaseen käsien paikoilleen asettamista varten.
- Tee nauhasta tai kangassuikaleesta rusetti ja kiinnitä se lumiukon hattuun.

Ohjaajalle

- Hatun lierin voi tehdä myös kokonaisesta renkaasta, jos renkaan leikkeleminen tuntuu hankalalta.

Kuva: <https://fi.pinterest.com/pin/762234305654119884/>

Jäärakennelmat maitotölkeistä

Vaikeusaste ja erityisvaatimukset

- ● Fyysinen toimintakyky, kylmän sietokyky

Toiminnan kesto

2 h

Kustannukset

€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Litran maitotölkkejä (tai mehutölkkejä/ jugurtitölkkejä tms.)
- Ämpäri + vettä
- Vesivärit tai elintarvikevärejä, jos haluat värjätä jäälohkoja
- Puukko, pikkulapio/kauha

Jäädetyistä pahvitölkeistä syntyy niin suuria kuin pienempiäkin rakennelmia. Rakenna esimerkiksi jäälinna, lumisotatukikohta tai jäälyhty! Rakennelmien ilmettä voi pirstata jääharkkoja värjäämällä.

Työohje

- Täytä huuhdellut pahvitölkit vedellä. Halutessasi voit myös värjätä vettä vesiväreillä tai elintarvikeväreillä. Voit myös koristella jääpaloja esimerkiksi havuilla, hedelmänpaloilla ja kukan terälehdillä laittamalla koristeet tölkkiin veden sekaan.
- Vie tölkit ulos jäätymään. Jäätyminen ei tapahdu hetkessä, vaan esimerkiksi -10 asteessa jäätyminen vie noin vuorokauden.
- Veden jäädyttyä irrota tölkki repimällä ja puukon avulla jään ympäriltä.
- Valitse mieluinen paikka jäärakennelmalle ja ota jääharkkojen lisäksi mukaasi myös vesiämpäreitä, joihin tehdään sohjoa laastiksi sekoittamalla lunta veden sekaan.
- Asettele jääharkkoja päällekkäin ja kiinnitä ne sitä mukaa toisiinsa sohjolla. Sohjon levittäminen onnistuu näppärästi pikkulapiolla.

Ohjaajalle

- Pahvitölkkien kerääminen kannattaa aloittaa jo hyvissä ajoin ennen talvea. Esimerkiksi jäälinnan tekemiseen tarvitaan satoja tölkkejä ja monia tunteja rakennusaikaa. Lumisodan tukikohtana toimiva seinämä sen sijaan syntyy 50–100 tölkestä.
- Jääharkoista voi tehdä myös pienempiä rakennelmia, kuten näyttäviä jäälyhtyjä. Värjätyt ja koristellut jääharkot toimivat jäälyhdyissä erityisen hyvin. Näihin voi käyttää myös pienempiä jäädetyttä tölkkejä, kuten kermapurkkeja.

Lähde: http://www.kodinkuvalehti.fi/artikkeli/tee_itse/nain_teet_maitotolkkien_avulla_upean_jaalinnan

Kuvat: <http://www.thisiscolossal.com/2013/01/how-to-build-a-rainbow-igloo/>

Altakasteleva ruukku muovipullosta

Vaikeusaste ja erityisvaatimukset

Saksien käyttö,
porakoneen käyttö

Toiminnan kesto

0,5 h +

1 h kuivumisaika

Kustannukset

€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- 1,5 litran muovipullo
- Saksit
- Porakone ja pieni poranterä/ naula ja vasara
- Sanomalehti, puuvillalankaa
- Vettä, siemeniä

Sisäpuutarhurin kastelurutiineja helpottaa kasvien istuttaminen altakasteleviin ruukkuihin. Näin kasveja ei tarvitse kastella kuin viikon tai parin välein, eikä lomareissunkaan aikana tarvitse miettiä kuka huolehtii kasvien kastelemisesta. Altakastelevan ruukun tekemiseen tarvitset vain muovipullon, sanomalehteä, puuvillalankaa ja muutamia työkaluja näppärän ruukun tekemiseksi.

Työohje (ks. kuvat)

- Pese pullo ja poista etiketti. Irrota korkki.
- Tee korkkiin reikiä poralla tai vasaralla ja terävällä naulalla. Keskelle korkkia yksi isompi reikä ja sen ympärille kahdeksan pienempää reikää.
- Leikkaa langasta kolme 30 cm pätkää. Sido ne solmulla yhteen noin 7 sentin päästä lankojen toisesta päästä.
- Pujota langat korkin keskimmaisesta reiästä läpi niin, että solmu tulee korkin sisäpuolelle.
- Leikkaa pullo keskeltä poikki. Tee siihen pullon puolikkaaseen jossa on pullon suu, kaksi reikää porakoneella noin puoleenväliin. Reiät ovat veden poistumista varten.
- Aseta pullon osat sisäkkäin niin, että korkillinen kappale jää toisen kappaleen sisälle. Jos pullon suu osuu pohjaan, leikkaa kappaletta lyhemmäksi niin, että pullon suun ja pohjan väliin jää noin 5 cm tyhjää tilaa.
- Irrota pullon kappaleet toisistaan. Aseta sanomalehti korkillisen osan sisälle. Laita korkki paikoilleen. Tee sanomalehteen reikä pullon pohjalle ja vedä pitkät langanpäät lehden läpi. Sanomalehden käyttäminen ei ole välttämätöntä, mutta suositeltavaa sillä se imee liiallista kosteutta.
- Pidä lankoja kädessäsi ja lisää sanomalehdellä vuorattuun kappaleeseen multaa. Kun multaa on muutama sentti, tee yhdestä langasta spiraali mullan päälle. Nyt kädessäsi on enää kaksi lankaa. Lisää taas muutama sentti multaa ja tee uusi spiraali toisella langalla. Lisää vielä multaa ja tee viimeisestäkin langasta spiraali. Lisää vielä multaa. Näin langat jäävät mullan sisälle ja ne vievät tasaisesti vettä joka puolelle ruukua.
- Kastele multa läpikotaisin, huolehdi että myös narut kastuvat päistään.
- Anna kuivua noin tunti
- Laita vettä pullon alaosan pohjalle. Aseta yläosa paikoilleen niin, että korkki ei osu veteen.
- Istuta siemenet tai taimet.
- Kuppiin lisätään vettä noin viikon tai parin välein.

Lähde ja kuvat: <http://tutorialtub.com/info/self-watering-recycled-plant-pot-for-growing-herbs-amp-flowers>

Multakauha juomakanisterista

Vaikeusaste ja erityisvaatimukset

Toiminnan kesto

15 min.

Kustannukset

€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Tyhjä sangallinen muovikanisteri (esim. mehukattikanisteri)
- Tussi
- Teräväkärkiset sakset
- Mattoveitsi

Mullan kauhominen multapussista helpottuu sopivan työkalun avulla! Sangallinen kanisteri muuntuu pienellä vaivalla multakauhaksi.

Työohje

- Piirrä tussilla tyhjän muovikanisterin pohjasta sen sivuille kolmion muotoiset leikkuuviivat
- Puhkaise mattoveitsellä reikä kanisteriin piirtämäsi viivan kohdalle.
- Leikkaa saksilla piirrettyä viivaa pitkin.
- Pyöristä leikkaamisessa syntyneet terävät kulmat.

Ohjaajalle

- Kanisterin puhkaisemisessa vaaditaan käsivoimia

Esikasvatus kananmunakennoissa

Vaikeusaste ja erityisvaatimukset

- Hienomotoriikka

Toiminnan kesto

0,5-1 h

Kustannukset

€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Kananmunakennoja
- Multaa
- Lusikka tmv. mullan kauhomiseen
- Siemeniä
- Vettä (suihkupullossa)
- Sanomalehtiä pöydän suojaamiseen

Kananmunakennoissa voi aloittaa kesän istutuksiin valmistautumisen jo ennen kuin ulkona on kesäkasveille tarpeeksi lämmintä. Kananmunakennot toimivat oivina siementen esikasvatusalustoina. Ilmojen lämmettyä kennot voi siirtää ulos multaan sellaisenaan.

Työohje

- Täytä kananmunakennon kuoppainen puoli mullalla.
- Paina sormella kuoppa jokaiseen kananmunakennon koloon siementä varten.
- Pudota jokaiseen kuoppaan siemen ja peitä mullalla.
- Suihkuta vedellä.
- Kirjoita kylvöksiin nimilaput, jotta tiedät mitä olet kylvänyt.
- Peitä kylvökset kevyesti muovilla ja nosta itämään lämpimään (20-24 C) paikkaan.
- Kastele kylvöksiä säännöllisesti ja kun ne ovat itäneet, siirrä ne valoisaan ja vedottomaan paikkaan kasvamaan.
- Ilmojen lämmettyä on aika siirtää taimet ulos: repäise jokainen kennopalanen irti kennosta, kaiva taimeita varten kuoppa ja upota taimi kuoppaan kennopalasan kanssa. Kenno maatuu.

Ohjaajalle

- Pitäkää kylvökset tasaisen kosteana. Kelmun voi poistaa, kun ensimmäiset siemenet ovat itäneet.
- Sopusuhtaisten taimien aikaansaamiseksi kylvöksiä tulisi käänellä usein, sillä ne hakeutuvat kohti valoa.
- Tarkista kunkin kasvin tarkat kylvöohjeet siemenpussin kyljestä.

Lähde: <http://villakotiranta.blogspot.fi/2017/03/esikasvatuksen-ensimmais-ia-taimia.html>

Minikasvihuone muovirasiasta

Vaikeusaste ja erityisvaatimukset

- Hienomotoriikka

Toiminnan kesto

0,5 h

Kustannukset

€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Kannellisia muovirasioita, esimerkiksi viinirypäletai donitsirasioita TAI iso läpinäkyvä muovipullo ja ruukku
- Multaa
- Siemeniä
- Vettä

Erilaisia muovirasioita ja -pulloja voi hyödyntää siementen esikasvatuksessa tekemällä niistä minikasvihuoneita. Minikasvihuoneessa kosteuspitoisuus siementen itämiselle pysyy otollisena.

Työohje

Työohje jos materiaalina muovirasia:

- Laita multaa rasian pohjalle.
- Painele siemenet multaun ja peitä ne.
- Jos kylvös ei ole tarpeeksi kostea, kastele lisää.
- Sulje kansi ja aseta aurinkoiseen paikkaan.

Työohje jos materiaalina muovipullo ja ruukku

- Laita multaa ruukkuun, kastele.
- Painele siemenet multaun ja peitä.
- Jos kylvös ei ole tarpeeksi kostea, kastele lisää.
- Leikkaa muovipullo puolestavälistä poikki ja aseta ruukun päälle.
- Aseta valoisaan paikkaan.

Ohjaajalle

- Pitäkää kylvökset tasaisen kosteana.
- Siemenpussien takana on tarkempia siemenkohtaisia ohjeita kylvämisestä.
- Sopusuhtaisten taimien aikaansaamiseksi kylvöksiä tulisi käänellä usein, sillä ne hakeutuvat kohti valoa.
- Siementen idettyä huhti-toukokuussa taimet kannattaa siirtää ruukkuihin, jossa niillä on enemmän kasvutilaa.

Kuva: <https://fi.pinterest.com/pin/762234305653555331/>

Kastelukannu muovikanisterista

Vaikeusaste ja erityisvaatimukset

- ● Porakoneen käyttö

Toiminnan kesto

0,5 h

Kustannukset

€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Muovikanisteri
- Porakone + pieni poranterä/ vasara + naula

Erikokoiset korkilliset ja sangalliset muovikanisterit muuntuvat helposti kastelukannuiksi! Esimerkiksi lasinpesunestekanisteri, pyykinpesuainekanisteri ja mehukanisteri sopivat tähän tarkoitukseen mainiosti.

Työohje

- Pese kanisteri
- Poista etiketti
- Tee korkiin reikiä poralla
- Sulje korkki

Ohjaajalle

- Hyödynnettävä kanisteri kannattaa valita sen käyttäjän voimien mukaan. Pienemmistä kanistereista (esim. Mehukattikanisteri) tehdyt kastelukannut sopivat esimerkiksi lapsille ja henkilöille, joiden toimintakyky ei salli suuren tavallisen kastelukannun nostelemista.
- Korkkia voi koittaa rei'ittää myös naulalla ja vasaralla. Tällöin korkki kannattaa asettaa naulaamisen ajaksi sisäpuoli ylöspäin korkin halkeamisen ehkäisemiseksi.

Kuva: <http://hative.com/creative-garden-hacks-tips-that-every-gardener-should-know/>

Kynsilakalla marmoroitu saviruukku

Vaikeusaste ja erityisvaatimukset

- Hienomotoriikka

Toiminnan kesto

0,5 h

Kustannukset

€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Erivärisiä kynsilakkoja
- Laakea kulho tai ämpäri
- Vettä
- Saviruukku, sanomalehti
- Neula tai tikku kuvioiden muotoiluun

Vanha saviruukku saa aivan uuden ilmeen, kun otat vanhat kynsilakat hyötykäyttöön ja marmoroit niillä ruukun pinnan. Tekniikkaa voi käyttää myös koristemukeihin ja -lasikippoihin.

Työohje

- Laita kulhoon huoneenlämpöistä vettä. Voit antaa veden seistä sisätiloissa muutaman tunnin, jotta siitä tulee oikean lämpöistä.
- Pyyhi ruukun pinta, jottei siinä ole pölyä.
- Avaa kynsilakkapullojen korkit ja tiputa kynsilakkaa muutama tippa veteen. Jos lakka jää veden pinnalle, on veden lämpötila sopiva. Jos lakka laskeutuu vesiämpärin pohjalle, on vesi liian kylmää/lämmintä.
- Kun vesi on oikean lämpöistä, tiputa kynsilakkatippoja ja -viiruja veden pinnalle.
- Tikulla voit muotoilla veden pinnassa olevaa kuviota. Ole kuitenkin nopea, jotta lakka ei ehdi kuivua.
- Upota ruukku veteen lakkakuvion päälle ja nosta pois. Laita kuivumaan sanomalehden päälle ja anna ruukun kuivua seuraavaan päivään.

Ohjaajalle

- Marmorointitekniikkaa voi soveltaa myös lasikippoihin ja mukeihin, mutta marmoroinnin jälkeen astioita ei voi pestä koneessa tai harjata tiskiharjalla. Astioiden sisäpintojen ja suuaukkojen marmorointia tulee välttää, sillä muuten niistä ei voi enää tarjoilla ruokaa ja juomaa.
- Kauniita pääsiäiskoristeita saa, kun hyödyntää marmorointitekniikkaa kananmunankuoriin.
- Marmoroinnin kuivuttua ruukkua voi koristella lisää kynsilakanpoistoaineella ja pumpulipuikolla. Näin ruukun pintaan voi vaikka kirjoittaa jotain.

Kuvat: <http://www.lily.fi/blogit/visual-diary/diy-nail-polish-marbled-planters>

Pääsiäiskoriste kananmunan kuoresta

Vaikeusaste ja erityisvaatimukset

- Hienomotoriikka

Toiminnan kesto

0,5 h

Kustannukset

€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Siististi toisesta päästään rikottuja kananmunan kuoria
- Sakset, liimaa, tussi
- Multaa, vettä
- Rairuohon siemeniä (tai muita siemeniä, jos haluat esikasvattaa niitä)
- Muovisilmä, nappeja tai helmiä

Hauska pääsiäiskoriste syntyy helposti kananmunan kuoresta ja siihen istutetusta rairuohosta! Kananmunankuori on näppärä istutusala myös muiden kasvien esikasvatukseen keväällä. Esikasvatetut taimet voi kelien lämmettyä siirtää ulos multaun munankuorineen.

Työohje

- Halutessasi siisti ja suurena kananmunan kuoren suuaukkoa saksilla.
- Täytä kananmunan kuori melko täyteen mullalla.
- Paina siemenet mullan sekaan.
- Kastele.
- Liimaa silmät ja muut haluamasi koristeet kananmunan pintaan tai piirrä ne tussilla.

Ohjaajalle

- Kananmunan pystyssä pysymiseksi voi sen alle laittaa munakupin tai esimerkiksi lautasen, jossa on hiekkaa tai pieniä kiviä. Myös kananmunakennot ovat alustana oivallinen vaihtoehto.
- Koristelussa voi käyttää luovuutta; silmiksi sopivat esimerkiksi napit ja helmet

Kuva: <http://wheresmysammich.com/picture/44649/Simple-DIY-Ideas/>

Puutarhavälineteline kuormalavasta

Vaikeusaste ja erityisvaatimukset

- Hienomotoriikka, nostaminen, kantaminen

Toiminnan kesto

15 min.

Kustannukset

€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Kuormalava
- Maaleja (esimerkiksi akryyli), pensseleitä ja sanomalehtiä, jos haluat maalata lavan

Haravat, lapiot, kuokat yms. pitkävartiset puutarhatyökalut pysyvät siistissä järjestyksessä omissa telineissään. Halutessaan telinettä voi koristaa maalaamalla.

Työohje

- Levitä sanomalehtiä lattian/pöydän suojaksi
- Maalaa lava haluamillasi väreillä
- Anna kuivua
- Aseta lava pystyyn nojaamaan seinää vasten

Ohjaajalle

- Telineen maalaaminen ei ole välttämätöntä
- Telinettä voi tukea esimerkiksi isoilla kivillä, jotta se pysyy varmemmin pystyssä.

Puutarhakärry lastenvaunuista

Vaikeusaste ja erityisvaatimukset

● ● Luovuus, sorminäppäryys

Toiminnan kesto

1 h

Kustannukset

€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Lastenvaunut
- Saksit
- Koukkuja tai pyykkipoikia
- Rautalankaa, sivuleikkurit

Multasäkit, istutusruukut, istutettavat kasvit, työkalut ja muut puutarhan tarvikkeet kulkevat puutarhaan näppärästi lastenvaunuista tehdyssä puutarhakärryssä. Tuunaamalla kärrystä saa varmasti mieleisen!

Työohje

- Irroita lastenvaunujen kangasosat saksilla.
- Kärryjen työntökahvaan voi kiinnittää koukkuja tai pyykkipoikia esimerkiksi puutarhahanskojen kuivaamista varten.
- Kärryihin voi asettaa vaikkapa ämpärin, jossa kulkevat kätevästi mukana lapiot, haravat ja muu tarpeellinen.
- Kärryyn mahtuu mukaan myös retkijakkara, jolla voi levähtää puutarhatöiden lomassa.

Ohjaajalle

- Lopputulos ja tuunausmahdollisuudet riippuvat paljon lastenvaunujen rakenteesta. Kaikkia kangasosia ei välttämättä tarvitse poistaa. Puutarhakärry kuitenkin pysyy sitä puhtaampana ja kuivempana mitä vähemmän kangasosia siinä on.
- Puutarhakärryn rakentamisessa voi hyödyntää myös ostoskärryjä (kuten kuvassa, jossa on ostoskärryjen ja lastenvaunujen yhdistelmä).

Kuva: <https://www.k-ryhma.fi/pirka-lehti/niksi/puutarhakarryt>

Patsasruukku nukesta

Vaikeusaste ja erityisvaatimukset

Toiminnan kesto

1 h

Kustannukset

€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Nukke
- Mattoveitsi, sakset, suojakäsineet, kuumaliimaa
- Harmaata suihkutettavaa maalia
- Multaa, istutettavia kasveja
- Kiviä (sen kokoisia, että ne mahtuvat nuken rintakehän sisälle)

Vanha nukke saa aivan uuden tehtävän patsasmaisena koristeena, jonka hiuksina kasvavat kasvit. Patsasmaisen pinnan nukke saa suihkutettavan maalin avulla.

Työohje

- Leikkaa nuken pää rintakehän kanssa irti vartalosta.
- Leikkaa nuken päähän aukko istutuksia varten.
- Laita suojahanskat käsiisi ja suihkuta maalia kauttaaltaan nuken päähän ja ylävartaloon. Anna kuivua.
- Liimaa kivet kuumaliimalla nuken rintakehän sisäpuolelle. Näin nukesta tulee painavampi ja se pysyy paremmin pystyssä.
- Täytä nuken pää mullalla ja istuta kasvit hiuksiksi.

Ohjaajalle

- Erilaisilla kasveilla patsaalle saa loihdittua erilaisia hiustyyliä. Hiuksiksi voi kokeilla istuttaa esimerkiksi roikkuvia, köynnösmäisiä tai pystyyn kasvavia kasveja.
- Jos patsas koristaa pihamaata paikassa jossa ei ole sadesuojaa, kannattaa maalin päälle suihkuttaa kiinnikeainetta, esimerkiksi fiksatiivia värin irtoamisen estämiseksi.

Kuva: <https://trash2treasure.wordpress.com/2012/02/24/another-altered-doll/>

Puutarhaletkuteline auton vanteesta

Vaikeusaste ja erityisvaatimukset

● ● Porakoneen käyttö

Toiminnan kesto

1 h +
kuivumisaika

Kustannukset

€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Auton vanne
- Porakone, poranterä ja ruuveja vanteen kiinnittämistä varten.
- Akryylimaalaja, pohjustusmaalia, pensseleitä
- Sanomalehtiä

Puutarhaletkun saa näppärästi säilöön seuraavaa käyttökertaa varten kierittämällä sen seinään kiinnitettyyn auton vanteeseen. Halutessaan vanteen voi koristella maalaamalla.

Työohje

Vanteen maalaaminen:

- Puhdista vanne juoksevan veden alla, voit käyttää apuna esimerkiksi vanhaa tiskiharjaa. Kuivaa.
- Levitä sanomalehdet suojaksi työtasolle.
- Levitä pohjustusmaali, anna kuivua.
- Maalaa haluamillasi väreillä. Huomioi että myöhemmin kun kiinnität vanteen seinään, seinää vasten jää vanteen tasaisempi puoli joten sitä ei tarvitse maalata.

Vanteen kiinnitys seinään:

- Pyydä kaveria pitelemään vannetta siinä kohtaa seinää, johon se halutaan kiinnittää, ja merkkää kynällä merkit vanteen sisimpien reikien läpi seinään. Nyt vanteen voi laskea maahan odottamaan
- Pora poranterällä vähän matkaa jokaisesta seinään merkitsemästäsi kohdasta
- Pyydä kaveria jälleen pitelemään vannetta oikeassa kohtaa seinää. Pora ruuvit niille tehtyihin reikiin vanteen läpi seinään

Ohjaajalle

- Tarvittavan poranterän ja ruuvien koko riippuu käytettävästä vanteesta. Esimerkiksi kuvan vanteessa sopivan kokoiset ruuvit (4 kpl) menevät varresta, mutta eivät kannastaan vanteen pienimpien sisinten reikien läpi.

Amppeli muovipullost

Vaikeusaste ja erityisvaatimukset

Toiminnan kesto

0,5-1 h

Kustannukset

€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Iso muovipullo
- Tussi, narua
- Teräväkärkiset sakset, (mattoveitsi)
- Multaa
- Siemeniä tai taimia
- Vettä

Kasvien kasvattaminen amppeleissa säästää tilaa esimerkiksi parvekkeella. Lisäksi ne toimivat koristeina. Amppeleihin voi laittaa kasvamaan esimerkiksi erilasia salaatteja, yrttejä ja kesäkukkia.

Työohje

- Pese pullo ja poista etiketti
- Piirrä tussilla pullon sivuihin ääri viivat noin 12 sentin päähän pohjasta, joita pitkin pullosta leikataan paloja pois (ks. kuva)
- Leikkaa
- Täytä pullo mullalla leikattuun osaan asti
- Istuta haluamasi siemenet tai taimet
- Kastele
- Sido naru pullon kaulan ympärille ja kiinnitä roikkumaan

Ohjaajalle

- Saksien saamiseen läpi pullosta voidaan tarvita kärsivällisyyttä. Apuna voi käyttää esimerkiksi mattoveistä.

Kuva: <https://fi.pinterest.com/pin/762234305653610280/>

Kasvulaatikko kuormalavasta

Vaikeusaste ja erityisvaatimukset

- ● Sahan käyttö, naulaaminen, nostaminen, kantaminen

Toiminnan kesto

1 h

Kustannukset

€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Kuormalava
- Vasara, saha, nauloja
- Lautaa, lapio
- Katuharja
- Multaa
- Siemeniä tai taimia
- Vettä

Kuormalavojen avulla saa helposti kasvimaalle siistin ilmeen kun kasvit ovat kauniissa rivissä. Lisäksi kuormalavojen hyödyntäminen helpottaa kitkemisurakkaa.

Työohje

- Mittaa sopivan pituiset laudanpätkät kuormalavan avoimiin kapeisiin sivuihin, sahaa ja kiinnitä laudat nauloilla. Näin multa ei pääse valumaan kuormalavasta ulos, kun täytät sen mullalla.
- Aseta kuormalava haluamaasi paikkaan tasaiselle maalle niin, että avonaisempi puoli jää maata vasten.
- Lapioidu kuormalavan väliköt täyteen multaa.
- Kastele. Jos multa vajoaa kastellessa, lisää hieman lisää multaa.
- Istuta taimet ja kylvä siemenet.
- Kastele.

Ohjaajalle

- Kasvatettavaksi kuormalavan sisällä sopivat monenlaiset kasvit, kuten salaattit ja yrtit. Esimerkiksi perunoita ei kuitenkaan kannata istuttaa, sillä niiden ylös nostaminen kuormalavan väliköistä on hankalaa.

Kuvat: <https://fi.pinterest.com/pin/762234305653631534/>

Puutarhapolku ja taimisuoja räsymatoista

Vaikeusaste ja erityisvaatimukset

- Hienomotoriikka

Toiminnan kesto

0,5 h ->

Kustannukset

€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Räsymatto
- Sakset tai puukko

Vanhoille räsymatoille löytyy käyttökohteita puutarhasta! Puutarhassa tai kasvimaalla matto painaa lakoon kasvuston raivaten polun tallusteltavaksi. Räsymattoa voi hyödyntää myös kasveja rikkaruhoilta suojaavana katteena, kun taimet istuttaa mattoon tehtyjen viiltojen läpi.

Työohje

- Leikkaa matosta kasvimaalle sopiva pala, johon mahdut istuttamaan haluamasi taimet.
- Leikkaa puukolla tai saksilla viillot mattoon istutettavia taimia varten.
- Istuta taimet maton läpi.

Ohjaajalle

- Räsymattoja voi hyödyntää puutarhassa myös hetkellisesti. Esimerkiksi marjojen poimiminen marjapensaasta on mukavaa paljain jaloin, kun alle levittää räsymaton.
- Räsymattoa voi hyödyntää myös piknikalustana.
- Räsymaton voi levittää myös rappusille portaiden mukaisesti, jolloin se lämmittää paljaita jalkapohjia ja estää turhan lian kulkeutumisen sisätiloihin.

Räsymattoideoita: Haapalahti Heidi & Tuisku Teija. 2013. Kierrätyspuutarha. Turhan tavarain uusi elämä puutarhassa.

Koristeelliset betonilaatat posliiniastioista

Vaikeusaste ja erityisvaatimukset

● ● Hienomotoriikka

Toiminnan kesto

0,5 h

Kustannukset

€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Posliiniastioiden palasia tai ehjä posliinilautanen, vasara ja kangaspala
- Kuivabetonia ja vettä + kontaktimuovia ja saksit
- Astia betonin sekoitusta varten ja sekoitusväline (esimerkiksi kauha)
- Valuastia laattojen valamista varten: esim. vanha kakkuvuoka, foliovuoka, karkki- tai pahvilaatikko
- Tukevaa rautalankaa tai verkkoa (esimerkiksi kanaverkkoa) ja sivuleikkurit
- Muovinpala (esimerkiksi auki leikattu muovipussi)

Vanhojen posliiniastioiden sirpaleet voi valaa koristamaan betonilaattojen pintaa. Näillä laatoilla syntyy takuulla persoonallinen puutarhapolku!

Työohje

- Tarvittaessa riko posliiniastia kankaan sisällä vasaran avulla.
- Leikkaa kontaktimuovista valuastian kokoinen pala. Avaa muovi ja asettele astianpalasia kontaktimuovin päälle mieluisaan järjestykseen. Astianpalasia asetellessa huomioi, että asetat palaset kontaktimuoviin niin, että palasessa oleva kuvio jää kontaktimuovia vasten. Näin astianpalasen kuviopuoli on valmiissa laatussa näkyvillä.
- Laita kontaktimuovi valuastian pohjalle niin, että kontaktimuovi jää astian pohjaa vasten.
- Laita kuivabetonia sekoitusastiaan. Sekoita joukkoon vettä vähän kerrallaan, kunnes seos on tahmean jähmeää betonipuroa. Lisää betonijauhetta ja vettä. Jatka, kunnes massaa on tarpeeksi.
- Kaada seosta valuastiaan kontaktimuovin ja astianpalasten päälle noin 1 cm paksu kerros.
- Katko rautalangasta tai kanaverkosta betonin sisään tukirautoja, jotka ovat hieman lyhyempiä kuin valuastian pohja. Aseta tukirautoja betonin päälle ja peitä ne 1 cm betonikerroksella.
- Peitä valu muovilla ja anna kuivua varjoisassa paikassa noin viikon ajan.
- Poista astia kuivuneen laatan ympäriltä ja irrota kontaktimuovi laatan pinnasta.

Ohjaajalle

- Betoni on sopivaa, kun se on niin jäykkää, että siitä saa muotoiltua kämmenelle pallon, mutta niin vetelää, että kättä ravistettaessa pallo menettää muotonsa.
- Rautakaupassa 25 kilon säkissä myytävä kuivabetoni on riittoisaa ja halpaa. Sopiva raekoko on S30, jos haluat sileän lopputuloksen.

Kuva: <http://www.intimateweddings.com/blog/how-to-make-stepping-stones-with-a-cake-pan/>

Työkaluseinä kuormalavoista

Vaikeusaste ja erityisvaatimukset

- ● Naulaaminen, nostaminen, sahaaminen, hienomotoriikka

Toiminnan kesto

1 h

Kustannukset

€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Kaksi kuormalavaa
- Pari lautaa
- Nauloja
- Saha
- Hiomapaperia

Puutarhatyökalut ja välineet pysyvät siististi ojennuksessa kuormalavoista nikkaroidussa työkaluseinässä. Lavan päällä voi myös vaihtaa puutarhajalkineet, jolloin sukat eivät likaannu mullassa.

Työohje

- Jätä toinen lava makaamaan maahan tiheälautaisempi puoli ylöspäin. Nosta toinen lava pystyyn maassa olevan lavan viereen.
- Naulaa lavat alaosistaan kiinni toisiinsa.
- Naulaa seinämän molemmille laidoille tukipuut viistoon pitämään seinämää pystyssä. Kiinnitettyäsi laudat, sahaa seinästä yli menevät osat pois ja hio sahareuna siistiksi.
- Lyö pystykehikon sisäpuolelle nauloja koukuiksi, joihin voit ripustaa puutarhatyökaluja.

Ohjaajalle

- Työkaluseinän ympärille voi istuttaa köynnöskasveja, vaikkapa krassia verhoamaan seinää.
- Työkaluseinän voi halutessaan myös maalata.

Ohje ja kuva: <https://www.meillakotona.fi/artikkelit/3-x-tuunattu-kuormalava>

Muovipullosta kuivan maan kastelija

Vaikeusaste ja erityisvaatimukset

- ● Porakoneen käyttö

Toiminnan kesto

0,5-1 h

Kustannukset

€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Muovipullo
- Porakone ja pieni poranterä
- Lapio

Istutukset tarvitsevat avomaallakin säännöllistä kastelua varsinkin kuumina päivinä. Kastelu-urakkaa voi kuitenkin helpottaa upottamalla reikäisiä muovipulloja kasvien juurten sekaan jo kasvien istutusvaiheessa. Pullo toimii vesisäiliönä, josta kasvin juuret saavat imettyä tarvitsemansa määrän vettä.

Työohje

- Pese pullo ja poista etiketti.
- Poraa pulloon reikiä muutaman sentin etäisyydelle toisistaan.
- Kaiva maahan pullon syvyinen kuoppa niiden kasvien läheisyyteen, jotka tarvitsevat vettä. Pullon korkin tulee jäädä maanpinnalle. Pulloja voi asettaa maahan useita niin, että pullojen väliin jää muutamia istutuksia.
- Aseta korkilla suljettu pullo kuoppaan ja peitä kuoppa.
- Avaa korkki ja laske pullo täyteen vettä

Ohjaajalle

- Pullon upottaminen maahan kannattaa tehdä kasvien istuttamisen yhteydessä, sillä näin vältetään kasvin juurien rikkoutuminen.

Kuva: <http://beautyharmony.com/25-diy-ideas-to-recycle-your-potential-garbage/>

Nimikyltit puutarhaan kierrätysmateriaaleista

Vaikeusaste ja erityisvaatimukset

Toiminnan kesto

0,5 h

Kustannukset

€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Nimikylttimateriaalia
- Vedenkestävä tussi ja/tai kynsilakkaa

Kodista löytyvää ylimääräistä pikkutavaraa voi hyödyntää puutarhassa istutuksien nimikyltteinä! Näin myös puutarhassa vierailijat saavat tietää mitä kasvaa missäkin ja samalla puutarha saa persoonallisen ilmeen.

Työohje

- Kirjoita tussilla tai kynsilakalla kasvin nimi valitsemaasi esineeseen. Anna kuivua.

Ohjaajalle

- Puisissa ja muovisissa kylteissä teksti pysyy parhaiten kun sen kirjoittaa vedenkestävällä tussilla
- Metallisissa kylteissä teksti pysyy hyvin kun sen kirjoittaa kynsilakalla

Ideoita nimikylttimateriaaleiksi:

- Jäätelötikut
- Viinipullonkorkit
- Pyykkipojat
- Muovilusikat
- Säilykepurkin kannet
- Sälekaihtimen säleet
- Keittiövälineet/aterimet (esim. lusikat/juustohöylä)

Ideoita: Haapalahti Heidi & Tuisku Teija. 2013. Kierrätyspuutarha. Turhan tavarän uusi elämä puutarhassa.
Kuva: <https://www.thismamaloves.com/herb-garden-markers/>

Keilauspeli juomapulloista

Vaikeusaste ja erityisvaatimukset

● ● Sorminäppäryys

Toiminnan kesto

1 h

Kustannukset

€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Kymmenen muovista 1,5 l juomapulloa
- Askartelumaalia, siveltimiä
- Sanomalehtiä suojapaperiksi
- Värikästä teippiä
- Hiekkaa, suppilo (voit tehdä sen leikkaamalla muovipullon puoliksi)
- Pallo

Tuo keilarata pihamaalle! Tyhjistä juomapulloista keilapelin askarteleminen on helppoa, ja pelin parissa viihtyvät varmasti niin lapset kuin aikuisetkin.

Työohje

- Huuhto pullot ja poista etiketit.
- Kaada pullon sisälle tilkka maalia ja sulje korkki. Pyöritä pulloa ympäriinsä jotta maali tarttuu kaikkialle pullon sisäpuolella. Anna kuivua.
- Teippaa pullojen yläosaan kaksi viivaa värikkäällä teipillä koristeeksi.
- Lisää suppilon avulla pullon pohjalle pari senttiä hiekkaa painoksi.

Ohjaajalle

- Pienempien keilojen materiaaliksi sopivat puolen litran juomapullot.
- Pelin haastavuutta voi muunnella valitsemalla heittovälineeksi erikokoisia ja painoisia palloja ja säätämällä heittoetäisyyttä.
- Pelin haastavuuteen vaikuttaa myös millaisella maaperällä pelataan. Tasaisen maan lisäksi peliä on hauska kokeilla myös ylä- tai alamäkeen.

Kuvat ja ohje: <https://fi.pinterest.com/pin/61572719886405705/>

Kasvuseinä kuormalavoista

Vaikeusaste ja erityisvaatimukset

- ● Sahaaminen, nostaminen, hienomotoriikka

Toiminnan kesto

1 h

Kustannukset

€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Kuormalava
- Maanrakennuskangasta
- Saha, niittipyssy
- Pätkä lautaa
- Puukko tai mattoveitsi
- Multaa ja istutettavia kasveja

Kasvuseinät ovat trendikäs ja tilaa säästävä tapa viljellä! Kasvuseinän voi itse nikkaroida vaikka kuormalavasta.

Työohje

- Jos kuormalavassa on asetettuna lautoja tiheästi molemmilla puolilla, poista enimmät laudat toiselta puolelta. Näin mahdut pingottamaan maanrakennuskankaan kasvuseinän etupuolen sisäpuolelle.
- Pingota kangas kasvuseinän etupuolen sisäpuolelle ja kiinnitä niittaamalla.
- Pingota kangas myös kasvuseinän takapuolen ulkopuolelle ja reunoille. Kankaan kiinnitettyäsi kuormalavasta tulisi olla näkyvissä vain etupuolen laudat.
- Täytä kasvuseinä mullalla ja kastele multa.
- Tee kasvuseinän etupuolen kankaaseen istutusreiät puukolla.
- Istuta kasvit. Kastele tarvittaessa uudelleen.
- Nosta lava pystyyn ja kiinnitä tai aseta lava siten, ettei se pääse kaatumaan.

Ohjaajalle

- Kasvuseinässä viihtyvät esimerkiksi petuniat, jotka kasvaessaan tekevät seinästä näyttävän puutarhaelementin.

Betoniruukku pyyhkeestä tai pitsiliinasta

Vaikeusaste ja erityisvaatimukset

- ● Hienomotoriikka

Toiminnan kesto

1 h

+ kuivumisaika

Kustannukset

€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Vanha pyyhe tai pitsiliina
- Suojakäsineet, sanomalehtiä suojaksi
- Ämpäri betonin sekoitusta varten
- Pieni puutarhakuokka tai muu työkalu betonin sekoitusta varten
- Ämpäri, maalipurkkeja tai jokin muu purkkipino jonka päälle pyyhe asetetaan kuivumaan
- Betonia + vettä
- Muovinpala; esimerkiksi auki leikattu muovipussi tai jätesäkin pala

Vanhoista pyyhkeistä tai pitsiliinoista ja betonista voi tehdä näyttäviä istutusruukkuja. Pitsiliinasta tehtyä ruukua voi käyttää myös valokoristeena laittamalla sen sisälle koristevalot.

Työohje

- Sekoita betoni ja vesi ämpärissä. Jätä seos melko juoksevaksi, mutta kuitenkin sellaiseksi että se tarttuu hieman käsiin.
- Suojaa työtaso muovilla ja kokoa muovin päälle väärinpäin olevista kukkapurkeista pino. Aseta muovinpala pinon suojaksi.
- Kastele pyyhe kauttaaltaan betonissa.
- Aseta pyyhe tekemäsi purkkipinon päälle ja anna kuivua noin 1-2 päivää.
- Kun pyyhe on kokonaan kuivunut, nosta se pois purkkipinon päältä.

Ohjaajalle

- Purkkipinon korkeutta säätämällä voi vaikuttaa siihen, tuleeko ruukun reunoista suorat vai hieman kääntyvät. Kääntyvissä reunoissa pyyhe osuu kuivuessaan hieman kuivausalustaan. Puolestaan pienistä purkeista koottu pino muovaa ruukusta korkean ja kapean.
- Hankkiessasi betonia kiinnitä huomiota sen karkeuteen. Mitä pienempi sorakoko säkissä ilmoitetaan, sitä sileämpää betoni on. Esimerkiksi S25 tai S30 on ruukkujen tekemiseen sopivaa. Myytävänä on myös pienemmissä pakkauksissa olevaa askartelubetonia, joissa pieni sorakoko takaa sileän pinnan.

Kuva: <http://www.woohome.com/garden-2/awesome-draped-planter-from-an-old-towel>

Hyttysiä torjuva kynttilä lasipurkeista ja yrteistä

Vaikeusaste ja erityisvaatimukset

- Sorminäppäryys

Toiminnan kesto

0,5 h

Kustannukset

€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Lasipurkki + kuumaa vettä
- Sitruuna, sitruunaöljyä, kanelitanko
- Laventelia, rosmariinia, timjamia
- Veitsi pilkkomiseen
- Kelluva kynttilä

Hyttysiä torjuva kynttilä syntyy lasipurkista, yrteistä, kanelista ja sitruunasta. Vahvat aromaattiset yrtit kuten laventeli, rosmariini ja timjami ovat tehokkaita hyttysenkarkottajia. Myös sitruunan tuoksu ja tuli auttavat pitämään hyttyses loitolla. Kaneli puolestaan tuo kynttilälle miellyttävän ja rauhoittavan tuoksun.

Työohje

- Puhdista lasipurkki.
- Pilko sitruuna lohkoiksi ja katkaise yrteistä muutaman sentin mittaisia pätkiä.
- Laita purkkiin sitruunanpalat, kanelitanko, yrttien oksia ja lopuksi muutama tippa sitruunaöljyä.
- Kaada purkkiin kuumaa vettä niin, että ainekset peittyvät.
- Sulje purkin kansi ja ravista, jotta ainekset sekoittuvat.
- Avaa purkki ja aseta kelluva kynttilä purkkiin päällimmäiseksi.

Ohjaajalle

- Hyönteisiä karkottavat kynttilät ovat myös kauniita pöytäkoristeita vaikkapa terassille. Voit tehdä niitä suurempia ja pienempiä.

Ohje ja kuva: <https://fi.pinterest.com/pin/482588916312083375/>

Kasvituet

Vaikeusaste ja erityisvaatimukset

- Hienomotoriikka

Toiminnan kesto

0,5 h

Kustannukset

€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Kierrätettyjä kasvitukimateriaaleja

Monet kierrätysmateriaalit toimivat sellaisenaan näppärinä kasvitukina kasveille, jotka vaativat lisätukea kasvaessaan.

Ohjaajalle

Ideoita kasvitukimateriaaleiksi:

- Sukkahousuista tai matonkuteista leikatut suikaleet, joilla kasvin voi sitoa tukikeppeihin.
- Joustinpatjan jouset
- Valuverkon pätkä
- Polkupyörän vanteet
- Pystyyn nostettu harava
- Vispilät ja muut keittiövälineet taimivaiheen tukina
- Mustekalalankit pyörän tarakalta
- Päivänvarjon runko

Sadettaja muovipullosta

Vaikeusaste ja erityisvaatimukset

- ● Porakoneen käyttö

Toiminnan kesto

0,5-1 h

Kustannukset

€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Iso muovipullo
- Puutarhaletku
- Vedenkestävää teippiä
- Porakone

Kuumalla kesäkelillä pihamaa tarvitsee vettä. Muovipullosta voi askarrella sadettajan, jonka avulla kastelu tapahtuu kuin itsestään. Sadettajan voi väsätä lapsille myös kuumana kesäpäivän vesileikkejä varten.

Työohje

- Liitä puutarhaletku muovipullon suuhun teipillä.
- Tee porakoneella reikiä pulloon. Reikien sijoittelusta riippuu mihin suuntaan vesi lentää.
- Liitä puutarhaletkun toinen pää vesipisteeseen.

Ohjaajalle

- Muovipullon suu ei välttämättä automaattisesti ole sopiva puutarhaletkun päähän. Teippiä voidaan käyttää tiivisteenä tekemään pullon suusta napakampi, jos pullon suu on liian suuri letkua varten.

Lähde: <http://www.housingaforest.com/sprinkler-fun/>

Pitsikivet

Vaikeusaste ja erityisvaatimukset

● ● Hienomotoriikka

Toiminnan kesto

1 h

Kustannukset

€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Kivi + pitsiliina
- Villalankaa tai muuta narua
- Suojahanskat
- Valkoista suihkutettavaa maalia
- Akryylimaaleja, kiinnikesuihketta

Vanhojen pitsiliinojen ja pitsinauhojen avulla voi maalata kiviin ihastuttavia kuvioita. Koristeelliset kivet sopivat somistamaan puutarhaa tai sisätiloja. Kivi sopii oivallisesti vaikkapa paperipainoksi.

Työohje

- Puhdista kivi pölystä ja liasta.
- Mieti millaisen pohjavärin haluat kivelle. Voit jättää kiven luonnollisen väriseksi, tai maalata haluamallasi värillä. Maalin väri tulee paremmin esiin, kun ensin maalaat kiven valkoisella pohjamaalilla ja sen kuivuttua maalaat kiven haluamallasi värillä. Anna maalin kuivua.
- Aseta pitsiliina tiiviiksi ”pussiksi” kiven ympärille. Sulje pussin suu langanpätkällä. Jos käytät pitsinauhaa, solmi se tiiviisti kiven ympärille.
- Laita suojahanskat käsiisi ja suihkuta valkoista maalia pitsillä päällystetyn kiven päälle. Anna kuivua.
- Maalin kuivuttua ota pitsiliina pois kiven päältä avaamalla sulkijalanka. Suihkuta kiven pintaan kiinnikeainetta ja anna kuivua.

Ohjaajalle

- Jos haluat maalata kiviä talvella, kannattaa niitä kerätä jo syksyllä sulan maan aikaan varastoon.

Kuva: <https://fi.pinterest.com/pin/346073552608352643/>

Rannekoru luonnonmateriaaleista

Vaikeusaste ja erityisvaatimukset

Sorinäppäryys,
hienomotoriikka

Toiminnan kesto

1 h

Kustannukset

€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Leveää, pitävää valkoista teippiä
- Sakset
- Luonnonmateriaaleja

Tässä rannekorussa näkyvät vuodenajat ja koru syntyy kuin itsestään luontokävelyn lomassa! Vaikka lopputulos on vain hetkellinen, tuo korun tekeminen silti iloa ja korusta voi ottaa kuvan muistoksi.

Työohje

- Kiinnitä teipinpätkä löyhästi ranteesi ympärille liimapinta ylöspäin.
- Kerää luontokävelyn aikana eteesi osuvia luonnonmateriaaleja. Voit kerätä vaikkapa kukkia, heiniä, lehtiä ja käpyjä. Kiinnitä luonnonmateriaaleja ranteessasi olevaan teippiin sitä mukaan, kun keräät niitä.

Ohjaajalle

- Toiminta voidaan tehdä myös sisätiloissa niin, että luonnosta etukäteen kerätään materiaaleja, joita osallistujat voivat kiinnittää rannekoruihinsa.
- Rannekorujen ikuistaminen valokuvaamalla voi olla mielekäästä, sillä luonnonmateriaalit eivät kestä korussa kovin kauaa. Usein teipin liima on myös niin vahvaa, että koru täytyy leikata, jotta sen saa pois ranteen ympäriltä.

Kuva: <https://fi.pinterest.com/pin/366761963387099362/>

Kuivausteline henkarista tai polkupyörän vanteesta

Vaikeusaste ja erityisvaatimukset

- Hienomotoriikka

Toiminnan kesto

15 min

Kustannukset

€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Henkari tai polkupyöränvanne
- Klipsuja (esimerkiksi verhotangosta) tai pyykkipoikia
- Jos teet kuivaustelineen pyörän vanteesta, tarvitset myös naruja tai ketjua vanteen ripustamiseen

Kasvimaan sato pääsee ilmastavasti kuivumaan roikkumaan ripustetussa henkarissa tai polkupyörän vanteessa. Kuivaustelineessä voi kuivata näppärästi myös vaikkapa puutarhahanskoja.

Työohje

- Kiinnitä klipsut henkariin tai pyöränvanteeseen
- Jos teet telineen pyöränvanteesta, asettele ketju tai naru niin, että saat vanteen roikkumaan vaakatasossa
- Ripusta kuivattavat kasvit/asiat klipsuihin

Lähde: Haapalahti Heidi & Tuisku Teija. 2013. Kierrätyspuutarha. Turhan tavaran uusi elämä puutarhassa.
Kuva: <https://www.meillakotona.fi/artikkelit/tuunaa-pyoranvanteesta-kuivausteline>

Siementen kuivaaminen ja säilyttäminen tulitikkuaskissa

Vaikeusaste ja erityisvaatimukset

- Sorminäppäryys

Toiminnan kesto

15 min

Kustannukset

€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Tulitikkuaski
- Siemeniä
- Kynä

Poimi talteen puutarhassa kasvavien yksivuotisten kasvien siemeniä, niin saat kasveista iloa seuraavanakin kesänä. Kasvien siemenet kuivuvat ja säilyvät kätevästi tulitikkuaskeissa. Kerättäviksi sopivat esimerkiksi samettikukan, kehäkukan, krassin ja unikon siemenet.

Työohje

- Kerää puutarhasta kukkien ja kasvien siemeniä.
- Kirjoita tulitikkuaskin päähän kasvin nimi ja laita siemenet askin sisälle.
- Säilytä siemenet kuivassa varastossa.

Ohjaajalle

- Muita hyviä siementen säilytyspaikkoja ovat esimerkiksi suodatinpusseja ja vanhat lääkepurkit.

Luuta muovipulloista

Vaikeusaste ja erityisvaatimukset

Toiminnan kesto

1 h

Kustannukset

€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Kuusi tasapintaista 1,5 litran muovipulloa
- Sivuleikkurit ja metallilankaa
- Naula ja vasara
- Hieman pullonsuuta suurempi puukeppi
- (esimerkiksi vanha harjanvarsi)
- Puukko ja teippiä

Työohje

- Irrota pulloista etiketit. Leikkaa pullojen pohjat pois viidestä pullosta. Älä tee kuudennelle pullolle vielä mitään, vaan aseta se syrjään.
- Leikkaa neljän pullon sivut pitkittäissuuntaisiksi hapsuiksi pullon alaosaan alkaen noin neljän sentin päähän pullonkaulasta. Leikkaa pullonkaulat pois
- Leikkaa myös viidennen pullon sivut pitkittäissuuntaisiksi hapsuiksi pullon alaosaan alkaen noin kuuden sentin päähän pullonkaulasta. Älä leikkaa pullonkaulaa pois tästä pullosta.
- Pujota kaulattomat pullo yläkautta kaulallisen pullon läpi. Näin pullo jäävät toistensa päälle kerroksittain. Alimmaisiksi jää pullo, jossa on kaula.
- Ota syrjään asettamasi kuudes pullo ja leikkaa se poikki noin kahdeksan senttiä pullonkaulan alapuolelta. Aseta leikkaamasi pullon yläosa tekemäsi hapsullisen pullopinon päälle.
- Seuraavaksi pullo kiinnitetään toisiinsa rautalangalla. Tee vasaralla ja naulalla reiät ylimmäiseen ja alimmaiseen pulloon joista saat rautalangan pujotettua. Näin saat pullo kiinnitettyä napakasti toisiinsa. Hapsut saavat jäädä rautalankojen väliin.
- Sovita puukeppiä pullon suuhun ja vuole keppi sen kokoiseksi, että se jää napakasti kiinni pullonsuuhun. Tarvittaessa voit vahvistaa liitosta teipillä.

Kuvat: <https://paulturner-mitchell.com/fi/43477-kak-sdelat-metlu-iz-plastikovoy-butylki-svoimi-rukami.html>

Koristemajakka saviruukuista

Vaikeusaste ja erityisvaatimukset

● ● Pitkäjänteisyys

Toiminnan kesto

1-2 h

+ kuivumisaika

Kustannukset

€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- 3-5 erikokoista saviruukkuu
- Lyhty ja tuikku/kynttilä
- Kuumaliimaa, sanomalehtiä suojaksi
- Säänkestävää maalia (esim. akryylimaali)
- Valkoista pohjustusmaalia ja siveltimiä
- Kiinnikeainetta, esimerkiksi fiksatiivia

Vanhat saviruukut muuttuvat hauskaksi majakaksi, jonka voi asettaa koristamaan vaikka parveketta tai pihamaata. Voit tehdä suuren tai pienen majakan sen mukaan, kuinka monta ruukkuu kasaat pinoksi.

Työohje

- Aseta työtasolle sanomalehtiä suojaksi.
- Maalaa tai suihkuta pohjustusmaali ruukkuihin, anna kuivua.
- Maalaa ruukut haluamillasi väreillä. Maalaa esimerkiksi ruukkujen suuaukkoon punainen tai sininen raita. Ikkunat ja ovet kannattaa maalata vasta sitten, kun ruukut on kasattu torniksi.
- Anna kuivua.
- Kasaa kuivuneet ruukut pinoksi niin, että suurin ruukku on alimmaisena nurinpäin. Laita jokaisen kerroksen väliin liimaa jotta ruukut pysyvät kiinni toisissaan. Ylimmäisen ruukun päälle voi liimata pienen aluslautasen, joka toimii alustana lyhdylle.
- Maalaa majakkaan mahdolliset ikkunat ja ovet, anna kuivua.
- Suihkuta fiksatiivia ja anna kuivua.
- Aseta lyhty majakan huipulle.

Ohjaajalle

- Majakan voi tehdä myös hieman rikkinäisistä ruukuista.
- Fiksatiivin suihkuttaminen kannattaa tehdä ulkona tai tilassa, jossa on hyvä ilmanvaihto.

Lähde ja kuva: <http://wonderfuldiy.com/wonderful-diy-clay-pot-lighthouse/>

Kasvatussäkki vahakankaisesta pöytäliinasta

Vaikeusaste ja erityisvaatimukset

- ● Ompelukoneen käyttö

Toiminnan kesto

1 h

Kustannukset

€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Vahakankainen pöytäliina
- Sakset
- Ompelukone

Vanhat muovipintaiset pöytäliinat saavat uuden elämän kasvusäkkeinä, joihin voi vaihtaa kukat vuodenajan mukaan. Säkit ovat helppoja nostella ja kestävät säällä kuin säällä.

Työohje

- Aseta vahakangas kaksinkerroin.
- Leikkaa kankaasta suorakaiteen muotoinen pala sen mukaan, kuinka suuren säkin haluat. Jos haluat säkkiin kantokahvat, leikkaa myös niille omat kaksinkertaiset palansa.
- Taita iso leikattu kangaspala puolesta välistä.
- Ompele sivusaumat ompelukoneella.
- Taita säkin suu rullalle.
- Ompele kantokahvat molemmista päistään säkkiin kiinni.
- Leikkaa säkin alakulmaan aukko, josta ylimääräinen kasteluvesi pääsee pois.

Ohjaajalle

- Säkkejä voi tehdä erikokoisia. Suuri säkki kannattaa tehdä kaksin kerroin asetetusta vahakankaasta, jotta säkistä tulee kestävä.
- Vahaliinat, joilla on kaksi erilaista käänttöpuolta antavat säkeille hauskan ilmeen, sillä liinan toinen puoli toimii säkin päävärinä ja toinen käännetyn kauluksen somisteena.
- Säkkejä voi hyödyntää myös esimerkiksi rikkaruohojen kantosäkkeinä.
- Valmiin kasvatussäkin saa, kun hyödyntää kookasta, napakasta muovista valmistettua kaupakassia

Lähde: Haapalahti Heidi & Tuisku Teija. 2013. Kierrätyspuutarha. Turhan tavaran uusi elämä puutarhassa.

Tuikkukippo lasipurkista ja puunlehdistä

Vaikeusaste ja erityisvaatimukset

● ● Sorminäppäryys

Toiminnan kesto

1 h

Kustannukset

€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Lasipurkki
- Liimalakkaa (Mod Podge)
- Sivellin, sanomalehtiä suojaksi
- Kuivattuja vaahteranlehtiä
- Hiekkaa
- Tuikku

Kerää ruokasäilykkeiden tyhjät lasipurkit ja syksyn lehdet talteen. Saat loihdittua niistä tunnelmallisia tuikkukippoja syksyn pimenevien iltojen iloksi, kunhan ensin kuivaat lehdet huolella.

Työohje

- Pese lasipurkki ja poista etiketti. Kuivaa.
- Suojaa työtaso esimerkiksi sanomalehdellä.
- Sivele lasipurkki ulkopuolelta liimalakalla. Jos purkki on iso, kannattaa ensin sivellä vain purkin toinen puoli, jotta liimalakka ei kuivu liian aikaisin.
- Asettele vaahteranlehtiä purkin pintaan liiman päälle ja sivele liimalakkaa myös niiden päälle. Lehdet saavat mennä lomittain, mutta muista silloin lisätä liimaa myös niiden väliin.
- Anna purkin kuivua. Liimalakka kuivuu noin tunnissa.
- Laita purkin pohjalle pari senttiä hiekkaa ja tuikku hiekan päälle. Hiekka ehkäisee lasipurkin liiallista kuumenemista ja halkeamista.

Ohjaajalle

- Lakkasivellin ja -purkki kannattaa pestä heti käytön jälkeen, jotta lakka ei jähmety niihin.
- Purkin koristelussa voi käyttää myös muita kuivattuja kasveja ja lehtiä.
- Lehtien kuivaaminen onnistuu kirjan sivujen välissä, jotka on suojattu sanomalehdellä.

Lähde ja kuvat: <http://www.youthareawesome.com/diy-autumn-lamps/>

Istutusvaasi auton renkaasta

Vaikeusaste ja erityisvaatimukset

● ● ● Kuviosahan käyttö

Toiminnan kesto

1-2 h

Kustannukset

€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Autonrenkas
- Kuviosaha
- Maalia
- Pensseleitä
- Sanomalehtiä suojaaksi

Vanhasta autonrenkaasta saa näyttävän istutusvaasin, jonka voi halutessaan maalata.

Työohje

- Piirrä renkaaseen viiva jonka muotoiseksi vaasin yläreunan seuraavassa vaiheessa leikkaat. Viiva voi olla esimerkiksi suora, sahalaitainen tai aaltomainen.
- Leikkaa viivaa pitkin kuviosahalla.
- Käännä renkaan sisäpuoli ulospäin vanteen yli. Rengaskumissa on metallisäikeitä ja kumi on paksua, joten kääntäminen voi olla haastavaa.
- Aseta leikkaamisesta ylijäänyt pala jalustaksi vaasin alle.
- Maalaa halutessasi: Aseta alle sanomalehtiä ja maalaa haluamillasi väreillä.
- Ennen kuin täytät ruukun mullalla, peitä ruukun pohjalle jäävä reikä kankaalla.

Ohjaajalle

- Renkaan sisäpuolen kääntämiseen ulospäin kannattaa pyytää kaveri avuksi, sillä kääntäminen vaatii todella käsivoimia.

Omenakynntilät

Vaikeusaste ja erityisvaatimukset

● ● Sorminäppäryys

Toiminnan kesto

1 h

Kustannukset

€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Mattoveitsi, lusikka ja sakset
- Omena
- Sydänlankaa ja nastaa
- Noin 5 cm pituinen kepinpätkä tai pyykkipoika
- Vanhoja kynntilänjämää
- Pieni kattila ja pieni metalliastia

Syksyn omenasadosta voi nauttia myös tekemällä omenoista kauniita kynntilöitä.

Omenakynntilöistä voi tehdä myös tunnelmallisen asetelman laittamalla omenakynntilät kellumaan vesiastiaan.

Työohje

- Piirrä mattoveitsellä noin tuikkukynntilän kokoinen ympyrä omenan yläosaan. Kaiverra omenasta pois ympyrän kokoinen ja muutaman sentin syvyinen pala lusikalla.
- Leikkaa pätkä sydänlangasta ja kiinnitä se toisesta päästään kepinpätkän (tai pyykkipojan) keskelle.
- Kiinnitä sydänlanka nastalla toisesta päästään omena kaiverretun aukon pohjaan niin, että lanka jää tiukalle.
- Keitä vettä kattilassa ja aseta metalliastia kattilan päälle.
- Laita kynntilänjämät metalliastiaan ja anna niiden sulaa kokonaan.
- Kaada kaiverretun omenan sisälle sulanutta steariinia. Anna jähmettyä.

Ohjaajalle

- Kauniin koristeen saa, kun asettaa monta omenakynntilää kellumaan vesiastiaan.
- Steariinilla voi täyttää myös esimerkiksi tyhjennetyn sitruunan kuoren, simpukankuoren tai lasipullon korkin. Näin syntyy hauskoja erikokoisia kynntilöitä!

Betonikädet kertakäyttöhanskoista

Vaikeusaste ja erityisvaatimukset

● ● Hienomotoriikka

Toiminnan kesto

0,5 h

+ kuivumisaika

Kustannukset

€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Ämpäri betonin sekoitusta varten
- Pieni puutarhakuokka tmv. betonin sekoitukseen
- Betonia + vettä
- Kertakäyttöhanskoja, vanhoja pyyhkeitä/lakanoita
- Pesuvati/sanko betonityön kuivattamista varten
- Vanhoja pyyhkeitä tai lakanoita

Voit hyödyntää vanhoja kertakäyttöhanskoja tekemällä niistä kauniita betonisomisteita vaikkapa puutarhaan tai parvekkeelle. Käsiin voi tehdä esimerkiksi pienen istutuksen, tai asetella vaikkapa joka vuodenaikaan sopivan sommitelman esimerkiksi kukista, oksista, kävyistä ja kivistä. Käsi toimii myös kippona pikkuesineille.

Työhje

- Sekoita betoni ja vesi ämpärissä. Lisää vettä aivan varovasti, jotta seoksesta ei tule liian löysää. Seos on valmista käytettäväksi silloin, kun betonista saa muotoiltua pallon kämmenelle, jonka muoto kuitenkin hajoaa kun kämmentä ravistaa.
- Täytä hanska betonilla. Puristele hanskaan jäävät ilmakuplat pois.
- Asettele hanska reunalliseen astiaan, jonka pohjalla on pyyhkeitä antamassa lisätukea. Pyyhkeiden avulla betonikäden kaarevuutta voi säädellä.
- Anna kuivua pari vuorokautta
- Leikkaa hanskat pois betonin päältä

Ohjaajalle

- Hankkiessasi betonia kiinnitä huomiota sen karkeuteen. Mitä pienempi sorakoko säkissä ilmoitetaan, sitä sileämpää betoni on. Esimerkiksi sorakoko S25 on hyvä betonikäsien tekemiseen.
- Myytävänä on myös pienemmissä pakkauksissa olevaa askartelubetonia, joissa pieni sorakoko takaa sileän pinnan

1. Kuva: <https://theownerbuildernetwork.co/easy-diy-projects/diy-garden-projects/diy-planters/diy-hand-planters/>

Kranssi muovipusseista

Vaikeusaste ja erityisvaatimukset

Toiminnan kesto

1 h

Kustannukset

€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Rautalangaa
- Sivuleikkurit
- Muovipusseja
- Sakset

Muovipussista voi tehdä kauniin kranssin jonka voi ripustaa sisä- tai ulkotiloihin. Halutessaan kranssia voi myös koristella esimerkiksi kävyillä ja lehdillä.

Työohje

- Tee rautalangasta ympyrä kranssin rungoksi.
- Leikkaa muovipusseista noin 8 cm X 20 cm suikaleita.
- Sido muovipussin suikaleet keskeltä kahdella solmulla kiinni rautalankaan. Täytä koko rautalankaympyrä näin.

Ohjaajalle

- Tarpeen vaatiessa ohjaaja voi leikata erivärisiä muovipussin suikaleita valmiiksi osallistujille.
- Hauskoja koristeita kranssiin saa tekemällä muovipussisuikaleista rusetteja.
- Koristeet voi kiinnittää kranssiin rautalangalla, tavallisella langalla tai kuumaliimalla.

Kuva: <https://www.recyclart.org/2015/12/upcycled-plastic-bag-christmas-decorations/>

Tuulikello kierrätysmateriaaleista

Vaikeusaste ja erityisvaatimukset

● ● ● Hienomotoriikka, luovuus

Toiminnan kesto

1-2 h

Kustannukset

€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Rautalankaa
- Siimaa tai narua
- Kärkipihdit, sivuleikkurit
- Sakset
- Kierrätysmateriaalia oman mielen mukaan

Kierrätysmateriaaleista voi loihkia mitä erilaisimpia tuulikelloja! Materiaaliksi käy lähes mikä tahansa ylimääräinen kodin kaapeista löytyvä pikkutavara sekä esimerkiksi metalliset ruoka- ja juomapakkaukset.

Työohje

- Tee tuulikellolle ensin yläkappale, johon muut koristeet ripustetaan siiman tai langan avulla. Yläkappale voi olla esimerkiksi jonkinlainen rinkula (esimerkiksi rannerengas), suora kappale (esimerkiksi oksanpätkä) tai jokin muun muotoinen esine (esimerkiksi vispilä).
- Kiinnitä yläkappaleeseen siimalla tai narulla roikkumaan haluamiasi esineitä. Toteuttamisessa kannattaa miettiä myös tuulikellon ääntä kun esineet osuvat toisiinsa.
- Lopuksi kiinnitä yläkappaleeseen ripustusnaru ja ripusta tuulikello haluamaasi paikkaan. Tässä voit hyödyntää myös rautalankaa.

Ohjaajalle

- Tuulikelloja voi tehdä myös yhden yhteisen, jolloin jokainen voi tuoda siihen jonkun oman jutun antamaan ääntä tai koristusta.
- Tuulikellon osia voi myös maalata esimerkiksi akryylimaaleilla.
- Ideoita käytettäväksi kierrätysmateriaaleiksi: avaimet, pullonkorkit, napit, jouset, klemmarit, piparkakkumuotit, CD-levyt, ruokailuvälineet, säilykepurkkien kannet ja säilykepurkkien sulkijaklipsut, triangeli, rannerenkaat, korujen osat, lakanasuikaleet, pitsiliinat (kovetetut), metallihenkarit, mutterit, työkalut, kynttilänjalat, pilttipurkit ja niiden kannet, teekupit

Kenkäruukku betonista

Vaikeusaste ja erityisvaatimukset

Toiminnan kesto

0,5 h

+ kuivumisaika

Kustannukset

€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Suojakäsineet ja suojamuovi
- Ämpäri betonin sekoitusta varten
- Pieni puutarhakuokka tmv. työkalu betonin sekoitusta varten
- Betonia ja vettä

Vanhat kengät saavat aivan uuden tehtävän hauskoina istutusruukkuina, kun ne päällystää betonilla. Kengistä tulee aivan kuin veistokset!

Työohje

- Sekoita betoni ja vesi ämpärissä, seos saa jäädä hieman juoksevaksi.
- Upota kengät betoniin ja huolehdi että massa tarttuu niihin kauttaaltaan.
- Aseta kengät kuivumaan suojamuovin päälle.

Ohjaajalle

- Kokeilkaa rohkeasti erilaisten ja erikokoisten kenkien hyödyntämistä! Esimerkiksi lasten kengistä saa pienen soman koristeen, kun taas aikuisten kengät sopivat suuremmille istutuksille.
- Kengän pintamateriaalin on hyvä olla karheaa tai pehmeää –ei kumia, jotta betoni tarttuu kengän pintaan, eikä valu niin herkästi pois
- Jotta kengän yksityiskohdat tulevat betonin alta näkyviin, on hyvä käyttää mahdollisimman hienoa betonia. Mitä pienempi sorakoko säkissä ilmoitetaan, sitä sileämpää betoni on. Myytävänä on myös pienemmissä pakkauksissa olevaa askartelubetonia, joissa pieni sorakoko takaa sileän pinnan.

Kuva: <http://www.welke.nl/photo/jrom/Oude-schoenen-opknappen-met-muurvuller-van-Action.1457289842>

Lintujen ruokintalautanen appelsiininkuoresta

Vaikeusaste ja erityisvaatimukset

Puukon käyttö

Toiminnan kesto

1 h

Kustannukset

€

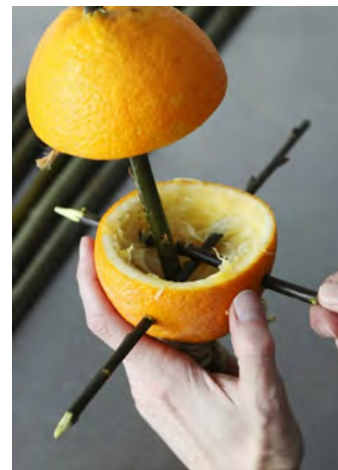
Tarvikkeet ja työvälineet:

- Appelsiineja
- Pajukeppejä
- Puukko, kattila, narua
- Siemeniä ja pähkinöitä
- Suolatonta rasvaa, esim. munkinpaistorasvaa

Lintujen ruokintalaudan voi tehdä tyhjäksi puristetuista appelsiineista ja pajukepeistä. Ruokintalautoja kannattaa tehdä muutama, jotta useammille linnuille riittää nokittavaa ilman kilpailua. Talviruoaksi sopivat paljon rasvaa sisältävät pähkinät, siemenet, viljat ja suolatonta rasva. Ruoka ei pääse kastumaan ja pilaantumaan kupukaton ansiosta. Linnut istuvat ruokaillessaan orsilla, jolloin ne eivät pääse ulostamaan siementen sekaan ja levittämään tauteja.

Työohje

- Sulata kattilassa rasva, lisää joukkoon siemeniä ja pähkinöitä, sekoita.
- Katko puolen metrin mittaisia pajukeppejä. Vuole niiden ohuemmat päät teräviksi.
- Katko myös lyhyempiä pajukeppejä, vuole myös niiden ohuet päät.
- Pujota appelsiinin puolikkaita pidempiin keppeihin vuorotellen kupiksi ja kupoliksi.
- Solmi kupin ja kuvun alle rusetit karhealla narulla, jotta kuvut eivät valu kepeissä.
- Lävistä ohuilla tikuilla kuppiosa. Tikut jäməkittävät rakenteen ja toimivat orsina ruokailijoille
- Katko orret sopivan pituisiksi.
- Lusikoi kupit täyteen rasvaista siemen-pähkinäseosta.
- Rasvan jäähtyttyä ja seoksen jähmetyttyä ripusta ruokintalaudat pihapuihin.

Ohjaajalle

- Ruokintalaudan voi tehdä myös sitruunankuorista.

Lähde ja kuvat: <http://www.meillakotona.fi/tee-itse/askartelu-ja-kasityot/lintujen-ruokintalauta-appelsiineista>

Ovikranssi villavaatteista

Vaikeusaste ja erityisvaatimukset

- ● Sorminäppäryys

Toiminnan kesto

1-2 h

Kustannukset

€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Jämäkkää pahvia (esim. pahvilaatikosta)
- Sakset
- Vanha villapaita, villahuivi tms.
- Villalankaa
- Jokin koriste (esimerkiksi käpyjä, joulupalloja tai muita koristeita)

Työohje

- Aseta pahvi kaksin kerroin. Piirrä pahviin haluamasi kranssin kokoinen ympyrä ja leikkaa se irti. Leikkaa ympyrään keskelle reikä.
- Leikkaa villapaidasta tai muusta käyttämästäsi materiaalista noin 10 cm leveitä suikaleita.
- Aseta suikaleet pituussuunnassa kaksin kerroin ja kieritä ne pahvikiekon ympärille. Kun suikale loppuu, työnnä sen pää kierittämäsi kohdan alle ja aloita uuden suikaleen kierittäminen hieman edellisen suikaleen päältä.
- Kieritä lopuksi villalankaa kiekon ympärille pitämään kiekkoon kierittämiäsi suikaleita paikoillaan.
- Ripusta villalangalla kiekon keskelle haluamasi koriste.
- Sido kiekon ympärille ripustuslanka villalangasta.

Ohjaajalle

- Villavaatteiden lisäksi materiaaliksi sopivat myös muut kankaat, kuten trikoopaidat, vanhat lakanat ja huopahuivit.
- Kranssista tulee pulleampi, kun pahvikiekon ympärille kierittää useamman kerroksen kangassuikaleita.
- Kranssia voi koristella myös vaikkapa napeilla ja koristenauhoilla.

Kuva: <http://the-white-bench.blogspot.fi/2013/09/woolen-wreaths-and-re-launching-my.html>

Lyhty säilyketölkistä

Vaikeusaste ja erityisvaatimukset

● ● Vasaran käyttö

Toiminnan kesto

1-2 h

Kustannukset

€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Säilyketölkki ja tussi
- Terävä naula tai ruuvi
- Vasara (voit käyttää myös kiveä)
- Rautalankaa, sivuleikkurit
- Suihkutettavaa maalia, jos haluat maalata lyhdyn

Tunnelmalliset lyhdet koristeeksi puutarhaan, parvekkeelle ja sisätiloihin syntyvät helposti säilyketölkeistä. Voit hyödyntää erikokoisia tölkkejä ja tehdä lyhdyistä myös kauniita asetelmia.

Työohje

- Pese säilyketölkki ja irrota etiketti.
- Piirrä tussilla haluamasi pistekuvio tölkin pintaan. Kuvion piirtäminen ei ole välttämätöntä, voit ryhtyä tekemään purkkiin reikiä myös ilman suunnitelmaa ja katsoa mitä syntyy!
- Naputtele purkkiin reikiä. Voit hyödyntää erikokoisia nautoja kuvion tekemisessä.
- Tee kaksi reikää myös purkin yläosaan ripustuslenkkiä varten. Kiinnitä rautalanka näihin reikiin.
- Halutessasi voit maalata purkin suihkutettavalla maalilla. Anna kuivua.
- Aseta purkkiin tuikku ja nauti tunnelmallisesta loisteesta.

Ohjaajalle

- Purkin pysymistä paikallaan naulaamisen aikana voi helpottaa esimerkiksi siten, että tekee naulaamisen pakkauslavan päällä.
- Säilykepurkin lommoutumisen vasaroinnin yhteydessä voi ehkäistä täyttämällä purkin märällä hiekalla ennen kuin aloittaa tekemään purkkiin reikiä.
- Tuikut pysyvät tölkin pohjalla paremmin paikallaan, kun pohjalle laittaa noin sentin hiekkaa ja hieman upottaa tuikkua siihen.

Tuikkukuppi lasten kumisaappaista

Vaikeusaste ja erityisvaatimukset

- ● Hienomotoriikka

Toiminnan kesto

1 h

Kustannukset

€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Lasten kumisaappaat
- Betonia + vettä
- Ämpäri betonin sekoittamista varten
- Pieni puutarhakuokka tmv. betonin sekoittamista varten
- Tuikkuja, sakset, koristenarua ja -nauhaa

Tunnelmalliset tuikut ilahduttavat pimeneviä syysiltoja! Vanhoista lasten kumisaappaista ja betonista syntyy hauskat ja persoonalliset tuikkukupit.

Työohje

- Sekoita vesi ja betoni ämpärissä.
- Täytä saappaat seoksella.
- Paina tuikulla kuoppa saappaan suuaukkoon ja jätä tuikku siihen.
- Anna kuivua.
- Saappaiden kuivuttua leikkaa kumisaappaat saksilla pois betonin päältä. Kumisaappaiden irrottamisessa voi joutua käyttämään voimaa.
- Koristele betonisaappaat halutessasi koristenarulla. Voit kiinnittää koristeet sitomalla.

Ohjaajalle

- Kiinnitä huomiota käyttämäsi betonin sorakokoon. Mitä suurempi numero betonisäkissä ilmoitetaan, sitä karkeampaa betoni on. Esimerkiksi sorakoko S25 on hyvä betonisaappaiden tekemiseen.
- Tuikkujen tilalle voi istuttaa myös kasvin. Tällöin tuikun sijasta saappaansuuhun kannattaa painaa esimerkiksi juomalasi. Tällöin kasville ja mullalle on enemmän istutustilaa. Aikuisten kumisaappaita käyttämällä saat tilaa suuremmille istutuksille.

Siemenpiparit linnuille

Vaikeusaste ja erityisvaatimukset

- Hienomotoriikka

Toiminnan kesto

1 h

Kustannukset

€€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- 100 g kookosrasvaa
- 3 dl auringonkukansiemeniä tai siemenseosta
- Isoja piparimuotteja
- Tuorekelmua
- Ripustusnarua

Talvipakkasilla linnut ilahtuvat puussa roikkuvista herkkupaloista. Somien syötävien tekeminen linnuille onnistuu piparkakkumuottien avulla.

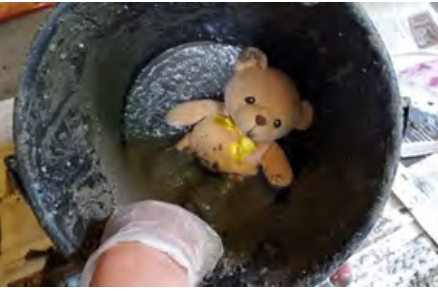
Työohje

- Tiivistä piparimuottien pohja tuorekelmulla. Nosta ne esimerkiksi uunipellille.
- Sulata rasva ja sekoita siihen siemenet. Lusikoi seos piparimuottien sisään.
- Työnnä massan keskelle vaikka kynänpätkä tai pilli, jotta ripustusnarulle jää reikä. Nosta kylmään jähmettymään.
- Irrota jähmettyneet tinttien piparit muoteista ja sido ripustusnarut.

Ohjaajalle

- Kookosrasvan sijaan linnunruokaan sopii myös suolaamaton sianihra. Sitä ei vain saa yhtä helposti. Suolaamatonta sianihraa voi tilata asiakkaidensa toiveet huomioivien kauppojen lihatiskeiltä tai suoraan teurastamosta. Leikkaa sianihra pieniksi paloiksi ja sulata se kattilassa hitaasti matalalla lämpötilalla. Siivilöi rasvasta pois kaikki ylimääräinen.

Lähde ja kuva: http://www.etlehti.fi/blogit/reijan_rasymatto/tee_itse_siemenista_ja_rasvasta_linnunruokaa

Betonikoriste pehmonallesta

Vaikeusaste ja erityisvaatimukset

- Hienomotoriikka

Toiminnan kesto

1 h
+ kuivumisaika

Kustannukset

€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Pehmonalle
- Suojakäsineet + suojamuovi
- Ämpäri betonin sekoitusta varten
- Pieni puutarhakuokka tmv. betonin sekoitusta varten
- Betonia + vettä

Vanhoista pehmoleluista voi tehdä suloisia betonikoristeita. Nalleja löytyy kierrätyskeskuksista parilla eurolla tai jopa ilmaiseksi.

Työohje

- Sekoita betoni ja vesi ämpärissä. Jätä seos melko juoksevaksi, mutta kuitenkin sellaiseksi, että se tarttuu hieman käsiin.
- Upota nalle betoniin ja hiero betonia siihen kauttaaltaan. Pyyhi ylimääräiset betonikokkareet pois.
- Aseta nalle kuivumaan mieleiseen asentoon muovin päälle.

Ohjaajalle

- Nallen piirteet tulevat paremmin esille, kun käyttää mahdollisimman hienoa betonia: Mitä pienempi sorakoko säkissä ilmoitetaan, sitä sileämpää betoni on. Esimerkiksi sorakoko S25 soveltuu hyvin betoninallen tekemiseen.
- Myytävänä on myös pienemmissä pakkauksissa olevaa askartelubetonia, joissa pieni sorakoko takaa sileän pinnan.

Kasveilla koristeltu kynttilä vanhoista kynttilänjämistä ja ilmapallosta

Vaikeusaste ja erityisvaatimukset

Hienomotoriikka

Toiminnan kesto

1-2 h

Kustannukset

€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Vanhoja kynttilänjämää
- Pieni kattila + pieni metalliastia
- Ilmapalloja
- Pala vahapaperia, sakset
- Lautanen, metallilusikka
- Kuivattuja kukkia ja lehtiä
- Tulitikut, tuikkukynttilä

Vanhoja kynttilänjämää ei kannata heittää pois, sillä niistä syntyy ilmapallon avulla tunnelmalliset tuikkukupit, jotka voi halutessaan vielä koristella kuivatuilla kasveilla.

Työohje

- Täytä ilmapallo vedellä noin tennispallon kokoiseksi ja solmi ilmapallo kiinni.
- Laita vahapaperin pala lautaselle.
- Kiehuta kattilassa vettä ja laita metalliastia kattilan päälle. Laita kynttilänjämät sulamaan metalliastiaan.
- Dippaa ilmapalloa kynttilöistä sulatettuun steariiniin. Älä dippaa ilmapalloa syvemmälle kuin ilmapallon sisällä olevaan vesirajaan, sillä muuten pallo räjähtää. Dippaa palloa kolme kertaa steariiniin ja anna sen hetken kuivua vahapaperin päällä. Toista näin 10 kertaa ja anna kuivua.
- Steariinin jäähtyttyä leikkaa ilmapallo kaulastaan auki: Nyt sen pitäisi irrota helposti.
- Irrota tuikkukynttilästä sen metallinen kippo ja aseta tuikku tekemäsi steariinikipon sisälle.
- Nyt voit halutessasi siirtyä koristeluun: Lämmitä metallilusikkaa kynttilänliekissä ja silitä kuumalla lusikalla kuivattuja kukkia ja lehtiä kynttilän pintaan.

Ohjaajalle

- Kuivatuilla kasveilla ja lehdillä voi koristella myös valmiita kynttilöitä.

Kuvat: <https://www.yahoo.com/news/recycled-wax-votives-are-positively-glowing-113266209620.html>,
<https://fi.pinterest.com/pin/762234305654261804/>

Heittopeli kukkapurkeista

Vaikeusaste ja erityisvaatimukset

● ● Hienomotoriikka

Toiminnan kesto

1 h

Kustannukset

€

Tarvikkeet ja työvälineet:

- Muovisia kukkapurkkeja 6 kpl
- Pohjustusmaalia, akryylimaaleja
- Siveltimiä
- Sanomalehtiä suojaksi
- Kolme sukkaa tai lumipalloja

Muoviset kukkapurkit sopivat mainiosti hauskan heittopelin rakentamiseen. Purkkeja voi koristella teeman mukaan, esimerkiksi talvella ne voi koristella lumiukoiksi.

Työohje

- Maalaa kukkapurkit pohjustusmaalilla. Anna kuivua.
- Maalaa purkkeihin esimerkiksi lumiukon kasvot. Anna kuivua.
- Tee pelin heittopallo asettamalla sukat myytyksi sisäkkäin.
- Tee purkeista pyramidi. Pelin idea on heittämällä saada pyramidi kumoon.

Ohjaajalle

- Pyramidiin voi käyttää myös useampaa kuin kuutta purkkia.
- Purkit voi koristella myös esimerkiksi eläinten kasvoiksi tai hymynaamoiksi. Esimerkiksi Halloween-juhlista voisivat toimia vaikkapa hämähäkeiksi tai kurpitsioiksi maalatut purkit.
- Pelin heittovälineenä toimii näppärästi myös esimerkiksi tennispallo tai lumipallo.

Kuva: <http://www.growingajeweledrose.com/2013/12/snowman-slam-game-for-kids.html?m=1>